

היהלומים ושוק הדולרים השחורים

כל מי שהיה זקוק להוכחה כי ענף היהלומים בישראל מושתת על קנייה ומכירה של דולרים שחורים, יכול לקבל אותה בימים אלה. היהלומנים מקבלים תמריץ על ייצוא יהלומים, בשיטה משונה ביותר: כאשר יהלומי הגלם מיובאים לישראל, קובעים כמה יהיה הערך המוסף שיתווסף ליהלום כתוצאה מן העיבוד בישראל. היהלום יימכר בחו"ל במחיר היבוא לישראל, בתוספת הערך המוסף. על היבואן להכניס לאוצר, עם המכירה, את מחיר הייבוא בתוספת הערך המוסף שנקבע בעת היבוא. בממוצע, הערך המוסף ביהלומים הוא 20%. מירוש הדבר הוא, כי כשיבואן מייבא יהלום גלמי שמחירו 100 דולר, והיהלום עובר ליטוש בארץ ומכר בחו"ל, על היבואן להפקיד 120 דולר באוצר גם אם היהלום נמכר ב-150 דולר, או 110 דולר בלבד.

זהו החוק המיוחד לענף זה, שעיקרו כי אין כל קשר בין התמורה האמיתית ממכירת יהלומים, לבין הסכום שמכניסים ל-אוצר. לרוב, התמורה של היהלומנים גדולה בהרבה מן הערך המוסף שקובע האוצר. אם מי-חברים את סך כל התשלומים ששילמו היהלומנים בעד הייבוא מאז קום המדינה, ואת כל ההכנסות של היהלומנים מייצוא, הרי שההפרש בין שני הסכומים מגיע לממוצע של 35% - הרבה יותר מהערך המוסף הפיקטיבי שקבעה המדינה, ואשר רק אותו יש לתת לאוצר. מה שמאפשר ליהלומן מעל לערך המוסף הפיקטיבי, הוא שלו, ולרוב נמכר לשוק השחור או מופקד בשווייץ.

קנמרוויץ

כאשר מחיר הדולר השחור גבוה מהערך המוסף שמקבל היהלומן בעד דולר ערך-מוסף (כולל תמריץ-ייצוא), מעוניין היהלומן כי הערך המוסף יהיה קטן ככל האפשר, כדי שיישארו בידו כמה שיותר דולרים שאינו חייב להפקידם באוצר.

כאשר מחיר הדולר השחור נמוך מהתמורה שיכול היהלומן לקבל באוצר תמורת דולר-ייצוא, מעוניין היהלומן להגדיל את אחוזי הערך-המוסף, כדי שיוכל למכור לאוצר יותר דולרים. בדיקה מראה, כי זהו כלל ברזל: כאשר מחיר הדולר השחור גבוה, הממשלה מורידה את גובה הערך-המוסף, ומאפשרת ליהלומנים למכור יותר דולרים לשוק השחור, ולהיפך.

הוכחה לכך בימים אלו: עתה קיים משבר כלל-עולמי ביהלומים, המחירים יורדים וקשה למכור סחורה. והנה דווקא השבוע החליטה הממשלה על העלאת שיעורי הערך-המוסף ב-15% (חיינו, הגדלת הערך-המוסף הממוצע של 20%, ב-15%, מ-20% שהם 3%.

הסיבה: מחיר הדולר השחור כיום נמוך, יחסית, סביב 4.70 לירות. התמריץ היהלומן הוא 1.1 לירה לכל דולר-ייצוא, היינו תמורת כל דולר ייצוא מקבל היהלומן 5.3 לירות. ברור, כי היהלומן מעוניין כיום למכור לממשלה כמה שיותר דולרים כייצוא. אבל לשם כך עליו להגדיל את שיעורי הערך-המוסף הפיקטיבי, המאפשרים לו להצחיר על ייצוא.

עכשיו נעשה הדבר, וכל יהלומן יכול עתה לקנות דולרים בשוק השחור, ולמכרם לאוצר כדי לקבל תמריצים גבוהים. יש לצפות בבירור להעלאת מחירי הדולרים השחורים כתוצאה מכך.

נחלש הביקוש

לאלפא-סוד

הביקוש ל"אלפא-סוד", המכוננית הקטנה של "אלפא רומיאו", נחלש במקצת בחודש האחרון, והדבר מוסבר בעיקר בגלל החגים. מדגם 1975 נמכרו כבר 181 מכונניות - ממוצע של 80 מכונניות לחודש.

מכירות-השיא היו בחודש מאי השנה, כאשר מכרו בו 230 מכונניות, בעיקר בגלל הבהלה מפני מיסים ופחיתות.

משבר ברהיטים:

הקטנים נעלמים

החל מחודש יוני שונו תקנות המכס, והן מתירות לעולים חדשים לקנות מוצרי רים ללא-מיסים רק אם הם מתוצרת הארץ ממנה עלו. קודם יכול היה כל עולה לקנות מוצרים מחו"ל כרצונו. כיוון שבמקביל חלה גם ירידה גדולה בעלייה מארצות המערב, ואין יבוא מוצרים מיזרח-אירופה, הביאו התקנות החדשות לירידה של כ-80% במכירות לעולים. כמה חנויות, שמכרו בעיקר לעולים, נאלצות עתה לעבור למכירות לישראלים, או להיסגר. כך, למשל, רשת "דניש איני טריורס", שמכרה בעיקר לעולים. עתה היא עוברת שינוי מוחלט. דבר דומה עושה מזה כמה שנים, "רהיטי מרס". אך בעוד חברה ותיקה כ"דניש" יכולה להתאים עצמה לשינויים, הרי חנויות אחרות מודיעות על מכירות חיסול.

כך, למשל חנות "ורסאי" של דוד שיף, שברח מישראל אחרי שנאשם בהברחות רהיטים, מנוהלת כעת על-ידי אשתו סמדר, פתחה במכירות-חיסול. בחיפה, חנות-ענק בשם "רהיטי הדר" שתפסה בית בן חמש קומות, הודיעה על

בורה שוף
חיטוב

מכירות-חיסול. ברמת השרון הודיעה חנות "אירודיוויין" על מכירות-חיסול. עתה מתחרות על הבכורה בשוק, דניש אינטריורס, "רהיטי מרס", העובדת ב"שיתוף-פעולה הדוק עם נגריית קיבוץ גיבעת-ברנר, וכן רהיטי "וורוד אינטר נשיונל", שנכנסו לשוק לפני שנתיים במכירות של ריהוט שוודי ודני לישראלים.

מכתבים

(המחשך ממעמד 9)

ויקטור אינו צבי

נראה לי שח"כ צבי גרשוני השתנה מאוד מאז ראיתי לאחרונה. בהעולם הזה (1935) הוא דומה יותר לאיליהון מאשר לנציג מפלגת העבודה.

ד"ר ריבין, ירושלים

בשגגה התחלפו בגיליון הנ"ל תמונתה של ח"כ גרשוני ושל איליהון ויקטור קארטר, המערוב בפרשת ויקטור דונבאום (ראה גלוסת). לא היתה כוונה להפוך את גרשוני לאיליהון, באותה מידה שלא היתה כוונה להציג את ויקטור קארטר כנציג העמלים.

צבי גרשוני
חי"ב

ויקטור קארטר
אי

דו"ח היועץ

בגיליון עיתונכם של ערב יום הכיפורים (העולם הזה 1934) הובאה ידיעה הקושרת את שמי בהחניית מכוננית שלא כדין ובי ביטול דו"ח. הנני מבקש להעמידכם על כך, שאין כל אמת בידיעה האמורה. מתחילתה ועד סופה.

מאיר שמגר, היועץ המיטשפטי לממשלה, ירושלים

העולם הזה מצטער על הפירסום המוטעה, שהסתמך על פירסום בעיתון אחר.

שחור וזכב ברפואה

ברצוני להגיב על המאמר מיוחד במות (העולם הזה 1933). הכתבה מזעזעת ו-גורמת לבחילה רק מעצם המחשבה שישנם בישראל רופאים מסוגו של הפרופסור הזכמן. אבל מה שמרגיז אותי היה הקטע האחרון בכתבה שלא גבע ישירות למקרה של הפרופסור. אינני חושב שכל מנהלי המחלקות בכל בתי-החולים בארץ לוקחים שוחד, ולכן הרושם שאפשר לקבל מן הכתבה שמי שלא משלם שוחד, ואפילו הוא חולה קשה, לא יתקבל לבית-חולים ללא חסדי מנהל המחלקה, הוא רושם ב-החלט בלתי נכון על מצב הרפואה בארץ.

הגירת הרופאים הצעירים מהארץ אין לה ולא כלום עם הבעיה שהועלתה בכתבה. צודק הכותב שמנהלי-המחלקות נצ-מדים לכסאותיהם. אך מי בארץ אינו נתפס לכסא? די להזכיר בהקשר זה את שרי הממשלה, שרבות דובר בהם מעל

(המחשך בעמוד 12)

פיטורים המוניים בלבידים

מיפעלי חלבידים יחלו לפטר מאות עובדים אחרי החגים, בגלל המשבר במ-כירות. עיקר הפיטורים יהיו של עולים

עקול על כספי

מנחם גולן

בית-המשפט המחוזי בתל-אביב הוציא צו-עיקול על כספי חברת "סירטי נח", השייכת למפיקי-הסרטים מנחם גולן ויורם גלובוס. העיקול ניתן לבקשת "בנק ישראלי לתעשייה", הטוען כי חב"רת "סירטי נח" חייבת לו אשראי של 150 אלף לירות, נוסף לערבויות שונות שנתן הבנק לחברה.

העיקול הוא על הכספים שייכנסו ל-חברה ממקורות שונים.